dnia 1981 r. uzasadnione jest szczególnymi potrzebami zakładu pracy.

2. Pracownicy, o których mowa w ust. 1 pkt 1, mogą przejść na emeryturę, jeżeli określone rozporządzeniem warunki spełnią do dnia 31 grudnia 1982 r. lub spełniliby je do tego dnia, gdyby nie wcześniejsza likwidacja zakładu pracy.

3. Pracownicy, o których mowa w ust. 1 pkt 2, mogą przejść na emeryturę, jeżeli określone rozporządzeniem warunki spełnili do dnia 31 grudnia 1981 r."

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 sierpnia 1982 r.

Prezes Rady Ministrów: w z. *J. Obodowski*

178

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 26 lipca 1982 r.

w sprawie wysokości składki na ubezpieczenie społeczne za pracowników uspołecznionych zakładów pracy.

Na podstawie art. 12 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 1960 r. o zmianach właściwości w dziedzinie ubezpieczeń społecznych, rent, zaopatrzeń i opieki społecznej (Dz. U. z 1960 r. Nr 20, poz. 119, z 1972 r. Nr 11, poz. 81 oraz z 1974 r. Nr 39, poz. 231 i Nr 47, poz. 280) i art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o funduszu emerytalnym (Dz. U. z 1968 r. Nr 3, poz. 7 i z 1976 r. Nr 40, poz. 235) oraz w związku z art. 28 ustawy budżetowej na rok 1982 z dnia 6 lipca 1982 r. (Dz. U. Nr 20, poz. 148) zarządza się, co następuje:

§ 1. Składkę na ubezpieczenie społeczne za pracowników uspołecznionych zakładów pracy ustala się w wysokości 33% wynagrodzenia określonego jako podstawa wymiaru tych składek w trybie przewidzianym w art. 12 ust. 3 ustawy z dnia 13 kwietnia 1960 r. o zmianach właściwości w dziedzinie ubezpieczeń społecznych, rent, zaopatrzeń i opieki społecznej (Dz. U. z 1960 r. Nr 20, poz. 119, z 1972 r. Nr 11, poz. 81 oraz z 1974 r. Nr 39, poz. 231 i Nr 47, poz. 280).

§ 2. Od wynagrodzeń pracowników, o których mowa w § 1, nie pobiera się składki na cele emerytalne.

§ 3. Ze składki na ubezpieczenie społeczne opłacanej w wysokości określonej w § 1 przeznacza się dodatkowo na dochód funduszu emerytalnego — poza częścią określoną w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o funduszu emerytalnym (Dz. U. z 1968 r. Nr 3, poz. 7 i z 1976 r. Nr 40, poz. 235) — 17% podstawy wymiaru tej składki, a więc łącznie 25,5% podstawy wymiaru składki.

§ 4. Traci moc rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 grudnia 1980 r. w sprawie wysokości składki na ubezpieczenie społeczne za pracowników uspołecznionych zakładów pracy (Dz. U. z 1981 r. Nr 2, poz. 8).

§ 5. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 lipca 1982 r.

Prezes Rady Ministrów: w z. *J. Obodowski*

179

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 26 lipca 1982 r.

w sprawie głównych księgowych przedsiębiorstw i innych państwowych jednostek organizacyjnych.

Na podstawie art. 35 ust. 2 ustawy z dnia 26 lutego 1982 r. o gospodarce finansowej przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. Nr 7, poz. 54) oraz art. 83 ust. 2 ustawy z dnia 25 listopada 1970 r. — Prawo budżetowe (Dz. U. Nr 29, poz. 244) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. W przedsiębiorstwach państwowych i ich samodzielnie bilansujących zakładach (oddziałach, filiach) działają główni księgowi przedsiębiorstw.

2. W Ministerstwie Finansów działa główny księgowy budżetu państwa, a w ministerstwach (urzędach centralnych) działają główni księgowi budżetów resortów.

3. W urzędach terenowych organów administracji państwowej działają główni księgowi budżetów terenowych.

4. W samodzielnie bilansujących jednostkach i zakładach budżetowych działają główni księgowi jednostek lub zakładów budżetowych.

§ 2. 1. Główny księgowy przedsiębiorstwa podlega bezpośrednio dyrektorowi. Stanowisko głównego księgowego jest pod względem hierarchii służbowej, wynagrodzenia i innych świadczeń równorzędne stanowisku zastępcy dyrektora przedsiębiorstwa.

2. Organ założycielski może określić przedsiębiorstwa, w których — ze względu na ich znaczenie dla gospodarki narodowej — na stanowisko głównego księgowego mogą być powoływani wyłącznie dyplomowani biegli księgowi.

3. Właściwi ministrowie mogą określić rodzaje jednostek lub zakładów budżetowych, do których przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio.

§ 3. Głównych księgowych budżetów (§ 1 ust. 2 i 3) oraz jednostek lub zakładów budżetowych powołuje i odwołuje kierownik jednostki.

§ 4. Objęcie funkcji przez głównego księgowego w działającym przed jego powołaniem przedsiębiorstwie,

jednostce lub zakładzie budżetowym następuje protokolarnie po uprzednim zapoznaniu się ze stanem wykonania obowiązków przez ustępującego głównego księgowego.

§ 5. 1. Do obowiązków głównego księgowego przedsiębiorstwa należy:

1) prowadzenie rachunkowości przedsiębiorstwa zgodnie z obowiązującymi zasadami, polegające zwłaszcza na:
   a) zorganizowaniu i doskonaleniu sporządzania, przyjmowania, obiegu i kontroli dokumentów w sposób zapewniający właściwy przebieg operacji gospodarczych i ochronę mienia społecznego, prawidłowe prowadzenie księgowości, sporządzanie kalkulacji wynikowej kosztów i sprawozdawczości finansowej,
   b) zorganizowaniu i doskonaleniu prowadzenia księgowości oraz sporządzaniu kalkulacji wynikowej kosztów i sprawozdawczości finansowej w celu zapewnienia ich rzetelności i prawidłowości, z zastosowaniem racjonalnej organizacji pracy i techniki przetwarzania danych,
   c) bieżącym i prawidłowym prowadzeniu księgowości oraz sporządzaniu kalkulacji wynikowej kosztów i sprawozdawczości finansowej w sposób umożliwiający:
      — terminowe przekazywanie rzetelnych informacji ekonomicznych,
      — ochronę mienia społecznego i terminowe rozliczanie osób odpowiedzialnych majątkowo za to mienie,
      — prawidłowe i terminowe dokonywanie rozliczeń finansowych,
   d) należytym przechowywaniu i zabezpieczaniu dokumentów księgowych, ksiąg rachunkowych oraz sprawozdań finansowych,
   e) nadzorowaniu całokształtu prac z zakresu rachunkowości, wykonywanych przez poszczególne komórki organizacyjne oraz nie bilansujące samodzielnie zakłady (oddziały, filie) przedsiębiorstwa,
2) zorganizowanie i doskonalenie systemu wewnętrznej informacji ekonomicznej przedsiębiorstwa,
3) prowadzenie gospodarki finansowej przedsiębiorstwa zgodnie z obowiązującymi zasadami, polegające zwłaszcza na:
   a) przestrzeganiu zasad rozliczeń pieniężnych i zapewnieniu należytej ochrony wartości pieniężnych,
   b) zapewnieniu pod względem finansowym prawidłowości umów zawieranych przez przedsiębiorstwo,
   c) zapewnieniu terminowego ściągania należności i dochodzenia roszczeń spornych oraz spłaty zobowiązań,
   d) przestrzeganiu obowiązujących przepisów dotyczących w szczególności:
      — ustalania i opłacania podatków i innych świadczeń o podobnym charakterze,
      — stosowania cen sprzedaży,
      — wynagrodzeń i innych świadczeń na rzecz pracowników,
      — pokrywania kosztów i wydatków z właściwych środków,
   e) prawidłowym dysponowaniu środkami pieniężnymi zgromadzonymi na rachunkach bankowych i korzystaniu z kredytów bankowych oraz budżetowych,
4) analiza gospodarki finansowej przedsiębiorstwa,
5) dokonywanie w ramach kontroli wewnętrznej:
   a) wstępnej, bieżącej i następnej kontroli funkcjonalnej w zakresie powierzonych mu obowiązków,
   b) następnej kontroli operacji gospodarczych przedsiębiorstwa stanowiących przedmiot księgowań,
6) kierowanie pracą podległych pracowników, ich instruowanie i szkolenie.

2. Do obowiązków głównego księgowego przedsiębiorstwa wielozakładowego należy ponadto:

1) sprawowanie kontroli nad należytym wykonywaniem przez głównych księgowych zakładów (oddziałów, filii) powierzonych im obowiązków oraz instruowanie ich w zakresie organizacji rachunkowości,
2) opracowywanie zbiorczych sprawozdań finansowych i dokonywanie ich analizy.

3. Przepisy ust. 1 stosuje się odpowiednio do głównych księgowych budżetów i jednostek lub zakładów budżetowych.

4. Do obowiązków głównych księgowych budżetów ponadto należy:

1) sprawowanie kontroli nad należytym wykonywaniem przez głównych księgowych jednostek i zakładów budżetowych powierzonych im obowiązków oraz instruowanie ich w zakresie organizacji rachunkowości,
2) wstępna kontrola legalności dokumentów dotyczących wykonywania budżetu oraz jego zmian,
3) opracowywanie zbiorczych sprawozdań finansowych i dokonywanie ich analizy.

5. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio do głównych księgowych jednostek nadrzędnych nad jednostkami lub zakładami budżetowymi.

§ 6. 1. Zakres obowiązków głównego księgowego przedsiębiorstwa może być rozszerzony postanowieniami regulaminu organizacyjnego przedsiębiorstwa, a w pozostałych jednostkach — na podstawie decyzji jej kierownika. Głównemu księgowemu może być zwłaszcza powierzone kierowanie:

1) pracami z zakresu rachunku ekonomicznego i oceny efektywności gospodarowania,
2) organizacyjnie wyodrębnionym ośrodkiem przetwarzania danych,
3) komórką kontroli wewnętrznej.

2. Rozszerzenie zakresu obowiązków głównego księgowego nie może spowodować ograniczenia możliwości należytego wykonywania obowiązków określonych w § 5.

3. Głównemu księgowemu nie mogą być powierzane czynności polegające na wykonywaniu dyspozycji środkami majątkowymi, zwłaszcza funkcje kasjera i magazyniera.

§ 7. 1. Wyrazem dokonania przez głównego księgowego kontroli wewnętrznej określonej operacji gospodarczej (§ 5 ust. 1 pkt 5) jest jego podpis złożony na dokumentach dotyczących tej operacji. Złożenie na dokumentach przez głównego księgowego podpisu oznacza, że:

1) sprawdził, iż operacja została uznana przez właściwych rzeczowo pracowników za prawidłową pod względem merytorycznym,
2) nie zgłasza zastrzeżeń co do legalności operacji i rzetelności dokumentu, w którym operacja ta została ujęta,
3) stwierdził formalno-rachunkową prawidłowość dokumentu dotyczącego tej operacji.

2. Główny księgowy w razie ujawnienia:

1) nieprawidłowości formalno-rachunkowych dokumentu zwraca go właściwemu rzeczowo pracownikowi w celu ich usunięcia,

2) nierzetelnego dokumentu lub dokumentu, w którym ujęta została nielegalna operacja gospodarcza, odmawia jego podpisania.

3. Odmowa podpisania przez głównego księgowego dokumentu poddanego przezeń kontroli wstępnej lub bieżącej wstrzymuje realizację operacji gospodarczej, której dokument ten dotyczy. Jednocześnie główny księgowy powinien zawiadomić pisemnie dyrektora przedsiębiorstwa (kierownika jednostki) o odmowie podpisania dokumentu i odmowę tę umotywować. Jeżeli po zapoznaniu się z treścią tego zawiadomienia dyrektor przedsiębiorstwa (kierownik jednostki) wyda w formie pisemnej polecenie realizacji zakwestionowanej operacji gospodarczej, główny księgowy obowiązany jest dokument podpisać, z wyjątkiem wypadku, gdy wykonanie polecenia dyrektora przedsiębiorstwa (kierownika jednostki) stanowiłoby przestępstwo lub wykroczenie.

4. Odmowa podpisania przez głównego księgowego dokumentu poddanego kontroli następnej powoduje księgowanie kwoty zakwestionowanej operacji gospodarczej, której dokument dotyczy, jako kwoty do dalszego rozliczenia. Jednocześnie główny księgowy powinien zawiadomić pisemnie dyrektora przedsiębiorstwa (kierownika jednostki) o odmowie podpisania dokumentu, odmowę tę umotywować oraz przedstawić wniosek co do sposobu rozliczenia kwestionowanej operacji gospodarczej. Jeżeli po zapoznaniu się z treścią tego zawiadomienia dyrektor przedsiębiorstwa (kierownik jednostki) wyda w formie pisemnej polecenie rozliczenia operacji w sposób zakwestionowany przez głównego księgowego, główny księgowy obowiązany jest dokument podpisać i przekazać go do zaksięgowania stosownie do polecenia, z wyjątkiem wypadku, gdy wykonanie dyspozycji dyrektora przedsiębiorstwa (kierownika jednostki) stanowiłoby przestępstwo lub wykroczenie.

5. W razie gdy wykonanie polecenia dyrektora przedsiębiorstwa (kierownika jednostki) stanowiłoby przestępstwo lub wykroczenie, główny księgowy obowiązany jest powiadomić o tym organy powołane do ścigania przestępstw.

6. Główny księgowy może upoważnić podległych mu pracowników do przeprowadzania w określonym zakresie kontroli wewnętrznej, jak również do podpisywania dokumentów nie wymagających zgłoszenia odmowy podpisu w trybie ustalonym w ust. 3 i 4. W razie stwierdzenia, że zachodzą podstawy do zgłoszenia odmowy podpisu, pracownik powinien niezwłocznie przedstawić sprawę głównemu księgowemu.

§ 8. W celu realizacji swych zadań główny księgowy ma prawo:

1) określać zasady, według których mają być wykonywane przez inne służby prace niezbędne do zapewnienia prawidłowości gospodarki finansowej oraz księgowości, kalkulacji wynikowej kosztów i sprawozdawczości finansowej,

2) żądać od innych służb udzielania w formie ustnej lub pisemnej niezbędnych informacji i wyjaśnień, jak również udostępnienia do wglądu dokumentów i wyliczeń będących źródłem tych informacji i wyjaśnień,

3) żądać od innych służb usunięcia w wyznaczonym terminie nieprawidłowości dotyczących zwłaszcza:

a) przyjmowania, wystawiania, obiegu i kontroli dokumentów,

b) systemu kontroli wewnętrznej,

c) systemu wewnętrznej informacji ekonomicznej,

4) występować do dyrektora przedsiębiorstwa (kierownika jednostki) z wnioskami o przeprowadzenie kontroli określonych zagadnień, jeżeli głównemu księgowemu nie została podporządkowana komórka kontroli wewnętrznej.

§ 9. Minister Finansów lub właściwi ministrowie (kierownicy urzędów centralnych) w porozumieniu z Ministrem Finansów mogą rozciągnąć przepisy rozporządzenia na inne niż banki państwowe jednostki organizacyjne nie wymienione w § 1 oraz dostosować je do specyfiki i struktury organizacyjnej tych jednostek.

§ 10. Zaleca się organizacjom spółdzielczym i organizacjom społecznym prowadzącym działalność gospodarczą ustalenie — po uzgodnieniu z Ministrem Finansów — w jakim zakresie przepisy rozporządzenia będą odpowiednio stosowane w organizacjach spółdzielczych oraz w organizacjach społecznych.

§ 11. Traci moc uchwała nr 210 Rady Ministrów z dnia 24 sierpnia 1973 r. w sprawie głównych księgowych i dyplomowanych biegłych księgowych oraz badania i zatwierdzania rocznych sprawozdań finansowych państwowych jednostek organizacyjnych (Monitor Polski z 1973 r. Nr 37, poz. 226 i z 1975 r. Nr 31, poz. 193).

§ 12. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: w z. *J. Obodowski*

180

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 26 lipca 1982 r.

w sprawie weryfikacji rocznych bilansów przedsiębiorstw i innych państwowych jednostek organizacyjnych.

Na podstawie art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 26 lutego 1982 r. o gospodarce finansowej przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. Nr 7, poz. 54) oraz art. 83 ust. 2 ustawy z dnia 25 listopada 1970 r. — Prawo budżetowe (Dz. U. Nr 29, poz. 244) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Cel i zakres weryfikacji.

§ 1. Roczny bilans przedsiębiorstw państwowych oraz